

Το σκάνδαλο του μονοτονικού (Σαράντος Καργάκος)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 15 Φεβρουαρίου, 2006

Όσοι επιθυμούν το παρόν κείμενο σε πολυτονική γραφή ας το 'κατεβάσουν' πατώντας εδώ: [ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ WORD](#)

Εάν κάποιος φίλος επισκέπτης έχει πρόβλημα στην ανάγνωση του πολυτονικού κειμένου ας 'κατεβάσει' την γραμματοσειρά [PALATINO](#)

1

Το μονοτονικό επιβλήθηκε στον ελληνικό Λαό από την Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ -Υπουργός Παιδείας κ. **Ελευθ. Βερυβάκης**- με τροπολογία που αιφνίδια προτάθηκε, κοντά στα μεσάνυχτα, όταν η Βουλή των Ελλήνων (συνεδρίαση της 11.1.1982) είχε περατώσει τη συζήτηση και είχε ψηφίσει το ένα και μόνο άρθρο του Νόμου 1228, που αποτελούσε «Κύρωση της από 11.11.1981 πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας περί εγγραφής μαθητών στα Λύκεια της Γενικής και Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως» και με αυτόν ακριβώς τον τίτλο δημοσιεύθηκε στο Α' Τεύχος του φύλλου 15/11.2.82 της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

Ένα κεφαλαιώδες, λοιπόν, εθνικό θέμα, το θέμα του τρόπου γραφής των λέξεων μιας πανάρχαιας γλώσσας -τρόπου καθιερωμένου με εφαρμογή πολλών αιώνων- αντιμετωπίστηκε με ασύγνωστη, ανατριχιαστική επιπολαιότητα. Διότι: α) εισάγεται προς συζήτηση με άρθρο «της προσκολλησεως» σε θέμα νόμου **άσχετο**, β) εισάγεται **μεσάνυχτα**, όταν η πλειονότητα των βουλευτών απουσιάζει, γ) εισάγεται **αιφνίδια** (κι αυτό, θα ιδούμε γιατί), δ) εισάγεται **αντισυνταγματικά** (προσκολλημένο σε νόμο άσχετο) και ε) εισάγεται χωρίς να ερωτηθεί ούτε ο Λαός -ενώ τότε ακριβώς υποστηριζόταν πως για δύο στρατιωτικές βάσεις έπρεπε να γίνει... δημοψήφισμα- ούτε η Ακαδημία Αθηνών, ούτε τα Πανεπιστήμια της χώρας και ιδίως οι Φιλοσοφικές Σχολές, ούτε οι Εταιρίες των Συγγραφέων-Λογοτεχνών -παρά την βαρυσήμαντη απόφαση του σοφού καθηγητή και τότε Γεν. Γραμματέα της Ακαδημίας **I.N.**

Θεοδωρακόπουλου πως «Την γλώσσα την αναπτύσσουν μόνον εκείνοι οι οποίοι έχουν να ειπούν κάτι, δηλαδή οι πνευματικοί άνθρωποι, και όχι οι απνευμάτιστοι γλωσσοπλάστες και νομοθέτες... Οι γλωσσικοί νομοθέτες δεν έχουν καμιά αρμοδιότητα και ανακόπτουν απλώς την εξέλιξη του γλωσσικού μας πολιτισμού».

2

Υπήρξε, βέβαια, πολύ πριν από την ημερομηνία αυτή, εξαγγελία κύκλων του ΠΑΣΟΚ όχι μόνο για την επιβολή του μονοτονικού αλλά για έσχατη απλοποίηση της γλώσσας μας (ωσάν να είμαστε οι άξεστοι Τούρκοι του **Κεμάλ Ατατούρκ** και όχι οι φορείς της αρχαιότερης ζωντανής γλώσσας του κόσμου...). Στο «Δελτίο Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων» (Οκτώβριος 1979) προαναγγέλεται πως «το μονοτονικό είναι ένα βήμα» προς την ταύτιση της γραπτής με την προφορική λαλιά (δεν μας μιμήθηκαν οι Άγγλοι και οι Γάλλοι...), δηλαδή: την κατάργηση των διφθόγγων, των πολλών ι, των δύο ε και ο, -και «σ' αυτή την επίμονη», λέει το κείμενο, «διεργασία πρωτοστατούν οι δημοσιογράφοι, οι προκηρυξιογράφοι-τοιχοκολλητές, οι μπροσουροποιοί, μανιφεστογράφοι... που θα λυτρώσουν τη γλώσσα μας από την σκουριά αιώνων». Μόνο αυτοί είναι αρμόδιοι...

3

Καμιά προγενέστερη ευρεία, ανοιχτή και ελεύθερη συζήτηση δεν σημειώθηκε στην χώρα για το μέγα αυτό θέμα μετά από εκείνη την παλιά, αλήστου μνήμης «Δίκη των τόνων», που απόμεινε χωρίς συνέχεια και σποραδικές εδώ κι εκεί απόψεις. Η μόνη που φαίνεται ρωτήθηκε -γιατί ούτε τα Κόμματα ενημερώθηκαν, όπως αμέσως θα φανεί- ήταν μια Επιτροπή που συγκρότησε όπως ήθελε ο τότε Υπουργός Παιδείας καθώς και το περιλάλητο ΚΕΜΕ του ίδιου Υπουργείου. Τι ακριβώς αποφάνθηκε η Επιτροπή και τι είπε το ΚΕΜΕ σαφώς, δεν γνωρίζουμε, ούτε αν υπήρξε και τι ακριβώς υποστήριξε η μειοψηφία. **Αλλά ούτε και η Εθνική Αντιπροσωπεία το ε γνώριζε**, όταν τα μεσάνυχτα της 11.2.1982 εισήχθη εντελώς **αιφνίδια** το άρθρο της προσκολλησεως σε αλλότριο νόμο, η παρονυχίδα στο νόμο περί εγγραφής μαθητών στα Λύκεια κ.λπ. Πάντως, ανακοινώνουμε τα ονόματα των μελών της με βαρύτατες εθνικές ευθύνες Επιτροπής εκείνης, για να αναλάβει καθένα την

προσωπική του ευθύνη και να μη τους λησμονήσει ο ελληνικός Λαός, που τον έσωσαν, φαίνεται, από την αγραμματοσύνη και την διασπάθιση χρόνου και χρήματος...: Καθηγ. **Εμμ. Κριαράς** πρόεδρος, **Φάνης Κακριδής** καθηγ. Παν/μίου, **Χρίστος Τσολάκης** φιλόλογος, **Βασ. Φόρης** φιλόλογος, **Δημ. Τομπαΐδης** σύμβουλος ΚΕΜΕ, **Χρ. Μιχαλές** Πρόεδρος της ΟΛΜΕ, **Απόστ. Κοτλίττας** διδάσκαλος, **Αλόη Σιδέρη** φιλόλογος της ΟΙΕΛΕ.

Όλα αυτά σημαίνουν, κατά την γνώμη μας, ότι ο αρμόδιος Υπουργός χειρίστηκε το κολοσσιαίο θέμα αλλαγής της γραφής της γλώσσας μας μετά τόσους αιώνες αδιάλειπτης πρακτικής αντιλαϊκά, ως ένα θεματάκι που με μια Επιτροπούλα και με μιά-δύο συνεδριάσεις του ΚΕΜΕ τακτοποιείται....

4

Τα πρακτικά της συνεδρίασης εκείνης της Βουλής των Ελλήνων, της αιφνίδια κρισιμότητας, παρέχουν συγκλονιστικές πληροφορίες και στοιχειοθετούν τον χαρακτηρισμό της πράξης ως σκανδάλου. Λοιπόν:

α) Προς τα μεσάνυχτα της 11.1.1982 είχε περατωθεί η συζήτηση για την εγγραφή μαθητών των Λυκείων, οπότε **τελείως αιφνίδια** εισάγεται, της προσκολλησεως καθώς είπαμε, ως άρθρο 2, ένα **εντελώς άσχετο** -και εθνικώς μέγα- θέμα: η επιβολή του μονοτονικού (γιατί άλλο πράγμα είναι η αναγνώριση μιας πραγματικότητας που υπάρχει και λειτουργεί, όπως έγινε με την δημοτική γλώσσα, και άλλο η αυταρχική επιβολή μιας ανύπαρκτης πραγματικότητας).

β) Μετά από μίαν άτυχη παρέμβαση του **Ευάγγελου Αβέρωφ**, που ερώτησε ποιο είδος μονοτονικού σκέφτεται να εφαρμόσει η Κυβέρνηση και που η αδεξιότητα του αρμόδιου Υπουργού φανέρωσε πως το θέμα δεν τον είχε καθόλου απασχολήσει...- και μετά από την ακατάσχετη, ανοημάτιστη φλυαρία κάποιων βουλευτών, παρεμβαίνει ο τότε κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της τότε Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κ. **Κωνσταντίνος Μητσοτάκης** (σελ. 456 των Πρακτικών της Βουλής) και επισημαίνει διαμαρτυρόμενος τα ακόλουθα:

1. Το άρθρο αυτό περί μονοτονικού «προστίθεται σήμερα, την τελευταία ώρα... αιφνιδιαστικώς. Αναφέρεται σε ένα μέγα θέμα...».

2. Ζητεί να μετατεθεί στην επόμενη συνεδρίαση της Βουλής η συζήτηση του άρθρου περί μονοτονικού. «Δεν είναι δυνατόν να έχει η Κυβέρνηση την απαίτηση να μας φέρνει το θέμα αυτό το μέγα, αιφνιδιαστικά, και να απαιτεί να το ψηφίσουμε και

μετά την 12ην (νυκτερινή)». «Η τροπολογία» (Θεέ και Κύριε, με... τροπολογία μεσονύκτια αλλάζει αιφνίδια η γραφή των λέξεων που είχε επί αιώνες τηρηθεί!) «αναφέρεται σ' ένα πολύ σοβαρό θέμα».

3. Ανακοινώνει ότι αν η Κυβέρνηση επιμείνει, η Αξιωματική Αντιπολίτευση είναι υποχρεωμένη να αποχωρήσει από την Αίθουσα (σελ. 456, β' στήλη).

4. Δευτερολογεί ο κ. **Κωνσταντίνος Μητσοτάκης** κι επισημαίνει και πάλι (σελ. 457): α) τη σοβαρότητα του θέματος, β) ότι κακώς αυτό προτείνεται με τροπολογία, γ) ότι κακώς καλείται η Βουλή να το συζητήσει μετά το μεσονύκτιο, δ) ότι έτσι καθώς έρχεται «ένα τέτοιο θέμα», αιφνίδια, η Αντιπολίτευση δεν έχει προλάβει να προετοιμαστεί, να το διαβάσει, να ενημερωθεί. «Δεν έχουμε κανένα φάκελλο... καμία προετοιμασία. Δεν έχει καμία σχέση με το συζητούμενο νομοσχέδιο. Είναι σαφές ότι είναι αντισυνταγματική η τροπολογία... Δώστε μας το χρόνο να προετοιμαστούμε...».

γ) Από μέρους του ΚΚΕ η κ. **Μαρία Δαμανάκη** παρεμβαίνει δύο φορές (σελ. 457, β' στήλη) και ζητεί και εκείνη αναβολή, γιατί «το Σώμα έχει κουραστεί» -ίσως δεν θέλει να πει ότι δεν υπάρχει πια απαρτία. Άλλα ο προεδρεύων κ. **Μιχ. Στεφανίδης** αποκρίνεται σε όλα αυτά με τα εξής αμίμητα (σελ. 457, β' στήλη): «Είναι απαράδεκτο και αδιανόητο για τον Ελληνικό Λαό, ο οποίος όταν πληροφορηθεί τη συζήτηση αυτή που γίνεται εδώ, θα αισθανθεί απογοήτευση» (μόνο γι' αυτό...).

δ) Ο κ. **Κωνσταντίνος Μητσοτάκης** επανέρχεται (σελ. 458, α' στήλη) για να επισημάνει πως «η Κυβέρνηση και το Προεδρείο επιμένουν εις αυτόν τον αντιδημοκρατικόν και αντικοινοβουλευτικόν τρόπον της συζητήσεως αυτής της τροπολογίας. Εφ' όσον η Κυβέρνηση και το Προεδρείο επιμένουν... υπό τας συνθήκας αυτάς λυπούμεθα ειλικρινώς, αλλά δεν δυνάμεθα να παρακολουθήσουμε την συζήτηση και είμεθα υποχρεωμένοι να αποχωρήσουμε (και οι βουλευτές της "Νέας Δημοκρατίας" ΑΠΟΧΩΡΟΥΝ από την αίθουσα)».

Έτσι, το έγκλημα κατά της γλώσσας μας πραγματοποιήθηκε: με τρόπο σκανδαλώδη, αιφνίδιο, απροετοίμαστο και αντισυνταγματικό, και αν κρίνουμε από την φλυαρία που επακολούθησε, την επιπόλαιη και αξιολογική, η άσχετη αυτή, βαρυσήμαντη τροπολογία περί επιβολής του μονοτονικού στον ελληνικό Λαό ψηφίστηκε γύρω στις 2 η ώρα μετά τα μεσάνυχτα, για να επαληθευθεί ακόμη μια φορά το λεγόμενο από τον

λαό μας: της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και γελά...

Από πόσους ψηφίστηκε η τροπολογία αυτή; Κατά δήλωση του αείμνηστου **Παναγ. Κανελλόπουλου** -δεν ήταν παρών στην συνεδρίαση, αφού ουδείς εγνώριζε πως η Κυβέρνηση αιφνίδια θα εισήγαγε προσκολλημένο σε άσχετο, επουσιώδη νόμο, τέτοιο μέγιστο εθνικό θέμα για συζήτηση- ψηφίστηκε **από όχι περισσότερους από 30 (τριάντα) βουλευτές!** Την πληροφορία επαναλαμβάνει ο ποιητής-ακαδημαϊκός **Νικηφόρος Βρεττάκος** («Έθνος» της 8.5.1990). Ο, τι λοιπόν έπλασαν αιώνες, στις 2 μετά τα μεσάνυχτα το εγκρέμισαν 30 περίπου βουλευτές... Σκανδαλώδης, επιπόλαιη πράξη αντεθνικής βαρύτητας.

6

Ο νόμος, έτσι που χαλκεύτηκε, δημοσιεύτηκε, καθώς μνημονεύσαμε πριν, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με άλλο τίτλο και χρειάζεται υπερβολική φαντασία για να τον ανακαλύψει κανείς.

Και όμως, ουδείς είχε τότε, ούτε τώρα, ζητήσει από την Πολιτεία την επιβολή του μονοτονικού. Το αίτημα του αιώνα μας για τη γλώσσα μας υπήρξε σταθερά ένα και μόνο: **η αναγνώριση** της δημοτικής, της γλώσσας του Εθνικού μας Ύμνου, ως της μοναδικής σήμερα γλώσσας του ελληνικού Λαού. Και την αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας -όχι την αιφνίδια επιβολή μιας **νέας εντελώς** πραγματικότητας-πραγματοποίησε η μεταδικτατορική Κυβέρνηση του κ. **Κωνσταντίνου Καραμανλή** με Υπουργό Παιδείας τον κ. **Γεώργιο Ράλλη**, προσφέροντας στους μαθητές και στο Λαό μια απλοποιημένη και αρκετά συγχρονισμένη Νεοελληνική Γραμματική, που αντιμετωπίζει όλες σχεδόν τις εμπλοκές τονισμού των λέξεων που βασάνιζαν τις παλιότερες γενιές, και κάνει εύκολο, εναρμονισμένο το έργο του τονισμού -υπογραμμίζοντας συγχρόνως πως το μέγα χρέος, για δεκαετίες ίσως, όλων μας, είναι να μάθουμε να γράφουμε και να χρησιμοποιούμε σωστά, όμορφα τη δημοτική.

7

Τότε βέβαια, αμέσως μετά την δικτατορία (με προδρόμους, πριν από την δικτατορία, δυο εφημερίδες της Θεσσαλονίκης που, ωστόσο, διατηρούσαν ένα σημάδι στη θέση

των πνευμάτων και τόνιζαν όλες τις λέξεις), είχαν αρχίσει κάποιες εφημερίδες της Αθήνας να εφαρμόζουν το μονοτονικό -για λόγους οικονομικούς, όπως δήλωναν, για να κερδίσουν χρόνο στη στοιχειοθέτηση και στις διορθώσεις. Αλλά ποιος σοβαρός άνθρωπος θα διανοούνταν να υποστηρίξει ποτέ ότι εκδότες, φωτοσυνθέτες και διορθωτές θα καθορίζουν πώς θα γράφεται η γλώσσα; Η γλώσσα μας αποτελεί πνευματικό και ιστορικό γεγονός κρυσταλλωμένο μέσα στους αιώνες και δεν μπορεί να υποκύπτει σε πενιχρά χρησιμοθηρικά κριτήρια, όταν άλλες, νεότερες γλώσσες δεν τα δέχονται. Ούτε είναι λογικό -για να μην ειπούμε πως είναι καταγέλαστο- ανάλογα με τη στάθμη γλωσσικής μόρφωσης της πλειοψηφίας, ίσως, του λαού σε μια δεδομένη ιστορική περίοδο, η υπεύθυνη Πολιτεία να αυξάνει ή να περιορίζει τις αξιώσεις στη γλώσσα, ώστε η γλώσσα κάθε φορά -άθυρμα πλέον- να προσαρμόζεται στην οκνηρία των πολλών και όχι οι πολλοί στην αρετή της γλωσσικής παιδείας.

8

Μετά τη δημοσίευση του νόμου, άρχισε να εφαρμόζεται ένα εκτεταμένο σχέδιο φανατικής γλωσσικής και υλικής καταστροφής:

α) τρομοκρατήθηκαν από την Εξουσία όλοι οι υπάλληλοι του Δημοσίου και των Δημοσίων Οργανισμών (ξεχωριστά οι εκπαιδευτικοί, βέβαια), μη τυχόν και αντιδράσουν, και δεν εφαρμόσουν το μονοτονικό.

β) Καταστράφηκαν χιλιάδες χιλιάδων βιβλία εκπαιδευτικά, αξίας πολλών εκατομμυρίων, επειδή η γλώσσα τους ήταν δημοτική πολυτονική, και ξαναστοιχειοθετήθηκαν μονοτονικά -ωσάν τα πνεύματα και οι τόνοι να εμποδίζουν την ανάγνωσή τους από τους μονοτονιστές, ενώ το αντίθετο λογικά συμβαίνει: όταν για κάποιον αναγνώστη λείπουν κάποια σημεία γνωριμίας και τονισμού των λέξεων, αυτός δυσκολεύεται να διαβάσει ένα κείμενο και χάνει χρόνο.

γ) Ναυάγησε η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής -της κληρονομιάς μας- στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και στις Φιλοσοφικές Σχολές.

δ) Άρχισε η βιαστική, ασθματική και άκριτη «μετάφραση» των Βασικών Νόμων του Κράτους, πριν προλάβει να δουλευτεί με την κρατική πρακτική η δημοτική γλώσσα, αλλά για να περάσει, μαζί με τη δημοτική, και το μονοτονικό -με προφανή βιασμό του ρυθμού εξέλιξης και κάθαρσης της γλώσσας μας, αλλά και της νόμιμης αναχώνευσης και μίξης των στοιχείων της.

9

Αμέσως μετά από αυτή την αιφνίδια, βίαιη αλλαγή, αρκετοί μορφωμένοι Έλληνες -κάποιοι από αυτούς με το αγιάτρευτο «σύνδρομο του προσδετισμού»...- εκκοιμήθηκαν, καθώς θα έλεγε ο Λαός μας, πολυτονιστές και την επόμενη κιόλας ημέρα, χωρίς να αναρωτηθούν ή να ρωτήσουν τί και πώς, εξύπνησαν μονοτονιστές. Αιφνίδια, τα χαράματα της 11ης προς την 12η Ιανουαρίου 1982, μετά από μια ολόκληρη ζωή, κατάλαβαν τί δεν ήταν γράφοντας επί τόσες πριν δεκαετίες. Κι από τότε, υποστηριχτές των 30 βουλευτών που νυσταγμένοι εψήφισαν το μονοτονικό, δεν έπαψαν να το εφαρμόζουν και να το κηρύττουν, τονίζοντας τα οικονομικά, χρονικά και μορφωτικά του οφέλη.

Ρωτούμε: Ποια αρχαία γλώσσα, φυσιολογικά και αβίαστα εξελισσόμενη μέσα στους αιώνες, εφάρμοσε εκπτώσεις στις αξιώσεις ιστορικής μνήμης και ακρίβειας, υποκύπτοντας σε μη γλωσσικά, δηλαδή δικά της, αυτόνομα και όχι εμπορευματολογικά κριτήρια; Τότε, αν τέτοια κριτήρια ισχύσουν, η γλώσσα μας, χαροποιώντας τους οκνηρούς, ημιμαθείς, καθώς και τις πολυεθνικές των ηλεκτρονικών υπολογιστών, έπρεπε να εφαρμόσει το λατινικό αλφάβητο -οπότε πολλά τα οικονομικά και άλλα υλικά οφέλη... Και όμως, όλες οι γλώσσες με μακρό παρελθόν -και όχι τόσο μακρό όσο η ελληνική- είναι δύσκολες, απαιτητικές, πυκνές σε μνήμη σημειολογική, και αρνούνται να υποταγούν σε κριτήρια χρησιμοθηρικά. Μετά από συζητήσεις 100 και πλέον ετών, η γαλλική γλώσσα πέρυσι δέχτηκε κάποιες δειλές αλλαγές -στην πραγματικότητα: εναρμονίσεις- μετά από μηνών δημόσιες συζητήσεις, αλλά κι αυτές τις πενιχρές, δικαιολογημένες λογικά αλλαγές, τελικά τις απέκρουσε η Γαλλική Ακαδημία -νόμιμος φρουρός της γλώσσας του Λαού. Και εκείνοι δεν έχουν το **βαρύ, ιερό χρέος να προασπίσουν, καθώς εμείς, που είμαστε και οι μόνοι, τα αρχαία μας Κείμενα, που χωρίς τόνους και πνεύματα δεν νοούνται**. Και είναι γνωστή η νικηφόρα αντίσταση των Ισπανών στην ιταμή αξίωση των πολυεθνικών εταιριών για να καταργήσουν το ψηφίο η~.

10

Με τον αιφνίδιο, αντισυνταγματικό τρόπο που επιβλήθηκε μεταμεσονύχτια το

μονοτονικό, κανείς δεν θέλησε να συνειδητοποιήσει, ούτε ο απληροφόρητος Υπουργός τότε Παιδείας, πώς δημιουργήθηκε με τη συνεργεία 30 βουλευτών, της πενιχρότερης που γίνεται μειοψηφίας της Βουλής των Ελλήνων, **ένας νέος γλωσσικός διχασμός του Λαού μας.**

Τότε δημοσιεύτηκε και η ακόλουθη Διακήρυξη Ελλήνων Συγγραφέων:

«Πιστεύαμε πως η πράξη της Πολιτείας με την οποία, πριν λίγα χρόνια, αναγνώρισε την δημοτική ως την μοναδική γλώσσα του Έθνους μας σήμερα, θα λύτρωνε τον λαό μας από την μάστιγα ενός, πολιτικοποιημένου μάλιστα γλωσσικού ζητήματος και θα ήταν η απαρχή μιας βαθύτερης μελέτης και γνώσης της γλώσσας, μιας συνειδητότερης χρήσης και γραφής των λέξεών της.

Αντί γι' αυτό, με λύπη μας είδαμε να δημιουργείται τεχνητά, αμέσως, ένα νεόμορφο γλωσσικό πρόβλημα, το πρόβλημα του τονισμού των λέξεων στον γραπτό λόγο και, μαζί μ' αυτό, να συζητείται κιόλας το θέμα της γραφής των λέξεων από μερικούς, δηλαδή η πλήρης εξάρθρωση της ελληνικής γλώσσας. Κι εκείνοι που δημιούργησαν το πρόβλημα αυτό, φρόντισαν να το πολιτικοποιήσουν, χωρίς ν' αντιλαμβάνονται ότι, αναθέτοντας στην Πολιτεία πάλι την λύση του, ανελάμβαναν απέναντι στο Έθνος βαρύτατη ευθύνη. Κι έτσι έχουμε νέα γλωσσική εμπλοκή στην Ελλάδα.

Επειδή όμως:

1. Οι λέξεις, όπως μας τις παρέδωσαν οι πατέρες του Δημοτικισμού, γράφονται έτσι επί 2000 τώρα χρόνια, έχοντας κρυσταλλώσει παράδοση αξιοσέβαστη, ακόμη κι από τους ξένους·
2. το πώς θα γράφονται οι λέξεις είναι πάντοτε αρμοδιότητα αποκλειστική των συγγραφέων ενός τόπου και ποτέ άλλων παραγόντων της ζωής·
3. το κύριο χρέος μας σήμερα είναι να μάθουν να μιλούν και να γράφουν οι Έλληνες σωστά την παραδομένη δημοτική·
4. οι απλοποιήσεις της γλώσσας μας τα τελευταία χρόνια περιόρισαν στο ελάχιστο τις δυσκολίες τονισμού των λέξεών της,

διακηρύσσουμε ότι:

δεν δεχόμαστε οποιαδήποτε αλλαγή στην γραφή των λέξεων της γλώσσας μας και θα συνεχίσουμε να γράφουμε και να τυπώνουμε τα βιβλία μας με σέβας προς την ζωντανή γλωσσική παράδοση και την πλήρη μορφή των λέξεων, όπως μας δίδαξαν οι πατέρες του Δημοτικισμού και οι μεγάλοι Νεοέλληνες συγγραφείς.

Οι συγγραφείς:

Νίκος Αθανασιάδης, Τάσος Αθανασιάδης, Έφη Αιλιανού, Ορέστης

Αλεξάκης, Κώστας Ασημακόπουλος, Τάκης Βαρβιτσιώτης, Όλγα Βότση, Νικηφόρος Βρεττάκος, Πέτρος Γλέζος, Μαργαρίτα Δαλμάτη, Διαλεχτή Ζευγώλη-Γλέζου, Λιλή Ζωγράφου, Νανά Ησαΐα, Ιουλία Ιατρίδη, Πάνος Καραβιάς, Αντρέας Καραντώνης, Ζωή Καρέλλη, Γρηγ. Κασιμάτης, Τάσος Κορφής, Γιωργής Κότσιρας, Β. Κωνσταντίνος, Χριστόφορος Λιουντάκης, Ν.Κ. Λούρος, Χρήστος Μαλεβίτσης, Γ. Μανουσάκης, Μελισσάνθη, Ε.Ν. Μόσχος, Δημήτρης Μυράτ, Έλλη Νεζερίτη, Θεόδ. Εύδης, Θ. Παπαθανασόπουλος, Δημ. Παπακωνσταντίνου, Λένα Παππά, Π. Β. Πάσχος, Γ. Πατριαρχέας, Ν. Γ. Πεντζίκης, Ε.Ν. Πλάτης, Αλέξης Σολομός, Τατιάνα Σταύρου, Γεωργία Ταρσούλη, Φώφη Τρέζου, Ιωάννου Τσάτσου, Κώστας Ε. Τσιρόπουλος, Θ.Δ. Φραγκόπουλος, Νίκος Φωκάς, Παναγιώτης Φωτέας, Ερρίκος Χατζηανέστης, Ντίνος Χριστιανόπουλος».

Το Μανιφέστο αυτό, που προκάλεσε οργή, ύβρεις και συκοφαντήσεις-λιβελλογραφήματα των οψίμων μονοτονιστών, ακολούθησαν πλήθος γνώμες εξεχόντων ανθρώπων του πνευματικού μας πολιτισμού -και μόνο αυτά θα αναχαίτιζαν μια ευαίσθητη, με εθνική συνείδηση Κυβέρνηση και θα την έφερναν σε αυτο-επίγνωση, ώστε τουλάχιστο να θέσει σε ευρύτατη, λαϊκή συζήτηση το θέμα και να μην επιμείνει στην **αυταρχική** επιβολή του μονοτονικού.

Ο Οδυσσέας Ελύτης εδήλωσε:

«Εγώ είμαι υπέρ του παλαιού συστήματος, εναντίον του μονοτονικού και υπέρ της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών. Είναι η βάση για να ξέρεις την ετυμολογία των λέξεων. Η σημερινή κακοποίηση της γλώσσας με ενοχλεί και αισθητικά. Θέλω να δω γραμμένο "καφενείον" κι ας μην το προφέρουμε το «ν». Τώρα, όλες οι λέξεις έχουν μια τρύπα».

Ο Νικηφόρος Βρεττάκος υπογράμμισε:

«Υπερτιμήθηκε η άποψη ότι διευκολύνει τους μαθητές, κάτι που, ίσως, είναι αντιπαιδαγωγικό. Υπάρχει, άλλωστε και μια παράδοση που εκφράζει την άποψη μεγάλων παιδαγωγών, οι οποίοι επιμένουν ότι το παιδί πρέπει να κοπιάζει για να γίνει άνθρωπος ικανός, ώστε στη ζωή του ν' αντιμετωπίσει όλες τις αντιξοότητες. Υποστηρίχτηκε, επίσης, υπέρ του μονοτονικού και η άποψη ότι διευκολύνονται οι τυπογράφοι και οι στοιχειοθέτες, γενικά, και ότι οι εκδόσεις, πάλι γενικά, γίνονται οικονομικότερες.

Παραγνωρίστηκαν, όμως, οι λόγοι που επέβαλαν στους "Αλεξανδρινούς χρόνους" την καθιέρωση των τόνων, οι οποίοι ισχύουν και σήμερα. Πολλές φορές, τα γραπτά μου δεν διαβάζονται σωστά όταν τυπώνονται στο μονοτονικό. Ας ελπίσουμε ότι θα επανεξεταστεί μελλοντικά το θέμα κι ότι θα επικρατήσουν σωφρονέστερες απόψεις».

Ο Κορνήλιος Καστοριάδης ετόνισε:

«Τώρα για το μονοτονικό. Αν δεν θέλετε κύριοι του Υπουργείου να κάνετε φωνητική ορθογραφία, τότε πρέπει ν' αφήσετε τους τόνους και τα πνεύματα, γιατί αυτοί που τους βάλανε, ξέρανε τι κάνανε. Δεν υπήρχαν στα αρχαία ελληνικά, γιατί απλούστατα υπήρχαν μέσα στις ίδιες τις λέξεις. Αυτοί, οι Κριαράς και οι άλλοι (...) που έκαναν αυτές τις μεταρρυθμίσεις -αυτό παρακαλώ να γραφτεί στις εφημερίδες- δεν ξέρουν τι είναι γλώσσα. Δεν ξέρουν αυτό που γνώριζε η κόρη μου στα τρία της χρόνια. Μάθαινε μία λέξη και μετά έψαχνε για τις συγγενείς της. Αυτό είναι μια γλώσσα. Ένα μάγμα, ένα πλέγμα, όπου οι λέξεις παράγονται οι μεν από τις δε, όπου οι σημασίες γλιστράνε από τη μια στην άλλη, είναι μια οργανική ενότητα από την οποία δεν μπορείς να βγάλεις και να κολλήσεις πράγματα, δυνάμει μιας ψευτοκυβέρνησης, καθισμένος σ' ένα γραφείο στο υπουργείο Παιδείας. Η κατάργηση των τόνων και των πνευμάτων είναι η κατάργηση της ορθογραφίας, που είναι τελικά η καταστροφή της συνέχειας. Ήδη τα παιδιά δεν μπορούν να καταλάβουν Καβάφη, Σεφέρη, Ελύτη, γιατί αυτοί είναι γεμάτοι από τον πλούτο των αρχαίων ελληνικών. Δηλαδή πάμε να καταστρέψουμε ό,τι κτίσαμε πριν λίγα χρόνια; Αυτή είναι η δραματική μοίρα του σύγχρονου ελληνισμού».

Ακολούθησαν διαμαρτυρίες, δημόσιες συζητήσεις, προσφυγές. Η Κυβέρνηση έμεινε ασυγκίνητη, πιστεύοντας πως από χρόνο σε χρόνο θα κέρδιζε με καταναγκασμό, τρομοκράτηση, διαδόσεις πως δεν υπάρχουν πια γραφομηχανές πολυτονικές, ούτε τυπογράφοι πολυτονιστές, πως το Κράτος δεν αγοράζει τάχα βιβλία πολυτονικά, πως θα επιβαλλόταν τελικά το μονοτονικό. Ερωτούμε όμως: **μπορεί μια εξαναγκαστική πρακτική 8 χρόνων να ανατρέψει παράδοση πρακτικής πολλών αιώνων;** Ας μας απαντήσουν οι υπεύθυνοι.

Πάντως, και τα παιδιά μας, στα δίσεχτα αυτά χρόνια, δεν έμαθαν καλύτερα τη γλώσσα μας, επειδή καταργήθηκαν τόνοι και πνεύματα, και τα γραπτά τους, κατά γενική ομολογία, κάθε χρόνο είναι και πιο αξιοθρήνητα, πειστήρια γλωσσικής διάλυσης. Η πλειονότητα των συνειδητών συγγραφέων μας εξακολουθεί να γράφει πολυτονικά -και των νέων συγγραφέων μας επίσης, όχι μόνο των παλιότερων,- σπουδαία περιοδικά και διαπρεπείς εκδοτικοί Οίκοι εξακολουθούν να χρησιμοποιούν το πολυτονικό και ο Λαός επιμένει. **Ιερή εθνική επιμονή, αξιοθαύμαστη αντίσταση** στην καταστροφή.

1. Η επιβολή του μονοτονικού υπήρξε α) άκαιρη, β) αυθαίρετη, γ) αυταρχική, δ) αιφνίδια, ε) αντισυνταγματική, στ) δεν έγινε από τον Λαό μας, και κυρίως από τους ειδικά ενδιαφερομένους, αποδεκτή. Πρόκειται, λοιπόν, για ένα αληθινό Σκάνδαλο πανεθνικής σημασίας.

2. Η «Νέα Δημοκρατία» ΔΕΝ ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΕ να εφαρμόσει το μονοτονικό. Ο σημερινός Πρωθυπουργός κ. Κωνσταντίνος Μητσοτάκης αντιστάθηκε προσωπικά στην εσπευσμένη, καταστροφική εκείνη πράξη και διέταξε την αποχώρηση όλων των βουλευτών της τότε Αξιωματικής Αντιπολίτευσης από την μεταμεσονύχτια συνεδρίαση της Βουλής. Επομένως, ούτε το Κόμμα, ούτε ο Πρωθυπουργός, ούτε οι Υπουργοί του, ούτε οι βουλευτές του έχουν ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΔΕΣΜΕΥΣΗ και υποχρέωση να εφαρμόσουν και να επιμείνουν στο μονοτονικό. Δεν συνέπραξαν, ΑΝΤΙΣΤΑΘΗΚΑΝ στην χάλκευση του Σκανδάλου αυτού.

12

Ζητούμε:

1. Να διατάξει η Κυβέρνηση και να αρχίσει ο αξιότιμος κ. Υπουργός Παιδείας, σε συνεργασία με την κ. Υπουργό Πολιτισμού, την επανασυζήτηση περί μονοτονικού. Την ανοιχτή, δημοκρατική και άφοβη συζήτηση και να κληθούν σ' αυτό τον αντιαυταρχικό διάλογο όλοι οι αρμόδιοι: η Ακαδημία Αθηνών, τα Πανεπιστήμια, τα Σωματεία Λογοτεχνών.

2. Να επιτρέψει αμέσως η Κυβέρνηση ώστε όλοι οι κρατικοί λειτουργοί και των τριών Εξουσιών της Δημοκρατίας να μπορούν, αν κριθούν, ελεύθερα να γράφουν πολυτονικά, χωρίς φόβο και οποιαδήποτε πίεση.

3. Να τεθούν τα συμπεράσματα των συζητήσεων αυτών, αν όχι στην άμεση κρίση, όπως θα άρμοζε, των Ελλήνων με σαφές δημοψήφισμα, στην Εθνική Αντιπροσωπεία και σε ειδική συνεδρίαση έγκαιρα και πλήρως προετοιμασμένη, ώστε εκείνη να αποφασίσει **ελεύθερα, υπεύθυνα, ελληνικά.**

Αθήνα, Σεπτέμβριος 1991

(Πηγή: Ένθετο περιοδικού 'ΤΟΛΜΗ' Δεκ 2005)